

درآمدی بر

رسالت عقلانی

جلد سوم

راهبرد فضا سازی و پیامدهای آن

دکترتید محمد کدبنی هاشمی

به قلم: سعید مقدس

سرشناسه: بنی‌هاشمی، سید محمد، ۱۳۳۹
عنوان و نام پدیدآور: درآمدی بر تربیت عقلانی، جلد سوم: راهبرد
فضاسازی و پیامدهای آن / سید محمد بنی‌هاشمی: به قلم سعید مقدس.
مشخصات نشر: تهران: مرکز فرهنگی انتشاراتی منیر، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری: ۳ جلد.
شابک دوره: ۰-۲۳۵-۵۳۹-۹۶۴-۹۷۸
شابک جلد سوم: ۶-۲۳۳-۵۳۹-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا.
یادداشت: کتابنامه: ص ۲۷۶-۲۷۳.
موضوع: اسلام و آموزش و پرورش، تربیت خانوادگی (اسلام)، عقل
(اسلام)، عقل‌گرایی.
شناسه افزوده: مقدس، سعید، ۱۳۵۸.
رده‌بندی کنگره: ۴ ۱۳۸۹ ذ ۸۵ ب / ۱۸ / ۲۳۰ BP
رده‌بندی دیوبی: ۴۸۳۷ / ۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی: ۲۰۶۲۹۸۷

شابک ۶-۲۳۳-۵۳۹-۹۶۴-۹۷۸ ISBN 978-964-539-233-6

درآمدی بر تربیت عقلانی - جلد سوم

دکتر سید محمد بنی‌هاشمی

به قلم: سعید مقدس

ناشر: مرکز فرهنگی انتشاراتی منیر

نوبت چاپ: دوم / ۱۳۹۲

تیراژ: ۱۵۰۰ نسخه

حروفچینی: شبیر / ۷۷۵۲۱۸۳۶

چاپ: زنبق

تهران، خیابان مجاهدین، چهارراه افسردار، ساختمان یزئسکان، واحد ۹ تلفن و فاکس: ۷۷۳۲۱۸۳۶ (۶ خط)

وب سایت: <http://www.monir.com>

پست الکترونیک: info@monir.com

دیگر مراکز پخش: تبریز (صحیفه) ۰۴۱۱-۵۵۵۱۸۴۸ • اهواز (رشد) ۰۶۱۱-۲۲۱۷۰۰۱ • مشهد ۰۵۱۱-۸۵۵۵۹۶۷
شیراز (شاهچراغ) ۰۷۱۱-۲۲۲۱۹۱۶ • اصفهان (مهر قاتم) ۰۲۱۱-۲۲۲۱۹۹۵ • دزفول (مهرآب) ۰۶۴۱-۲۲۶۱۸۲۱

قیمت: ۱۱۰۰۰۰ ریال

تقدیم ہے
سربا حکان و جان نثاران باوفای حضرت سید الشہداء علیہ السلام
از جانب پیش تازان و طلایہ داران تربیت علوی:

مرحوم حاج عباس رحیمیان

مرحوم حاج جعفر آقا خستاری

و مرحوم دکتر محمد رضا خسروی رحمۃ اللہ علیہم

فهرست

۱۵	پیش‌نهاد
۱۹	مقدمه‌ی جلد سوم

بخش اول: «فضاسازی»: درمیان راهبرد تربیت عقلانی (راهبرد ایجابی)

۲۳	فصل اول: ترسیم مختصات فضاسازی
۲۳	مقدمه
۲۵	۱) ارکان فضاسازی
۲۵	۱-۱) رکن نخست: شناخت
۲۶	۱-۱-۱) شکل شناخت در «کف و سقف نهادینگی ارزش‌ها»
۲۹	۱-۱-۲) زبان‌های منحصر دانستن معرفت در «معرفت ترکیبی»
۳۲	۱-۱-۳) فرایند اعطای بینش
۳۳	نکته‌ی اول: طریقت روش‌ها برای دستیابی به ارزش‌ها
۳۳	نکته‌ی دوم: آموزش مستقیم و غیر مستقیم
۳۴	نکته‌ی سوم: لزوم گذر از «احساس» به «ادراک»
۳۶	نکته‌ی پنجم: منشأ عدم تقید به ارزش‌ها: «جهل» و «سوء اختیار»
۳۷	۱-۲) رکن دوم: عاطفه و احساس

نکته‌ی اول: تأثیرگذاری ارزشی در بستر رابطه‌ی عاطفی ۳۷

نکته‌ی دوم: مرتب‌ی هشیار و دوری از مریدپروری ۳۸

نکته‌ی سوم: ظرفیت رابطه‌ی عاطفی برای برانگیختن احساس‌های کلاس‌ساز ۴۰

نکته‌ی چهارم: رغبت‌انگیزی نسبت به ارزش‌ها ۴۲

۱-۳) رکن سوم: قانون و چارچوب ۴۳

۱-۳-۱) قوانین و خط قرمزها ۴۳

۱-۳-۲) اصل «حفظ ارتباط» در کنار «رعایت ظرفیت روحی متربّی» ۴۶

۲) طرح مثال از فضاسازی در دو بُعد اعتقادی و رفتاری ۴۶

۱-۲) بُعد اعتقادی ۴۷

۲-۲) بُعد رفتاری ۴۹

فصل دوم: شیوه‌های تربیتی راه‌برد صیانت و فضاسازی ۵۵

مقدمه ۵۵

۱) جای‌گرین‌سازی اشتغالات مثبت ۵۶

۲) همدلی و هم‌زبانی ۵۹

۳) وقت‌گذاری ویژه ۶۰

۴) مصاحبت و نظارت ۶۱

۵) آبهت و حرمت ۶۳

۶) ارزیابی و محاسبه ۶۴

۷) عکس‌العمل رازدارانه در برابر خطا ۶۶

۱-۷) آگاهی در عین اعتماد متربّی به مرتبّی ۶۶

۲-۷) تعافل و اصالت صحت ۶۷

۸) تنبیه و تشویق ۷۰

۱-۸) تعریف تشویق و تنبیه ۷۰

۲-۸) مراتب تشویق و تنبیه با توجه به میزان عقلانیت متربّی ۷۱

۳-۸) رعایت تدریج در تشویق و تنبیه ۷۴

۴-۸) نقش رابطه‌ی مرتبّی و متربّی در تأثیرگذاری تشویق و تنبیه ۷۵

۵-۸) تشویق و تنبیه و شکار لحظه‌ها ۷۶

۷۶	تکرار و تمرین
۷۷	۱۰- ایجاد رقابت مثبت در پای بندی به ارزش ها
۷۸	۱۱- تقید مرتبی، به ارزش ها و خود ساختگی او
۸۱	۱۲- تقبیح و تحقیر ضد ارزش ها و بزرگ نمایی قبیح آن ها
۸۴	۱۳- خوف و رجاء
۸۵	۱۴- هویت بخشی از طریق احساس تعلق به گروه
۹۱	۱۵- الگوسازی، همانندسازی، درونی سازی
۹۱	۱۵-۱- نیاز انسان به الگو و الگوهای مطلوب
۹۳	۱۵-۲- همانندسازی
۹۳	۱-۲-۶۵- توضیح روش
۹۴	۲-۲-۱۵- شرایط ارکان روش
۹۵	۳-۲-۱۵- کاربرد همانندسازی در فضا سازی
۹۷	۳-۱۵- روش «درونی سازی» عمیق تر از «همانندسازی»
۹۷	۱-۳-۱۵- نسبت متابعت و همانندسازی
۹۸	۲-۳-۱۵- لزوم توجه به نقطه ی ضعف «همانندسازی»
۹۸	۳-۳-۱۵- توضیح روش «درونی سازی»
۱۰۱	۱۶- ملازمت و ضمیمه سازی
۱۰۱	۱-۱۶- منظور از ملازمت و ضمیمه سازی
۱۰۲	۲-۱۶- لزوم مراقبت از گوهر «ارتباط»
۱۰۳	۳-۱۶- حفظ ارتباط و صدور مجوز خطا (بررسی یک نظریه ی اجرایی)
۱۰۳	۱-۳-۱۶- طرح نظریه (دوراهی موهوم)
۱۰۴	۲-۳-۱۶- زاویه ی سوم: راه میانه
۱۰۷	۳-۳-۱۶- فرض شدن «نقطه ی اضطراب» به عنوان فضای غالب
۱۱۱	۱۷- القا و تلقین
۱۱۲	۱-۱۷- طرح مبنا: القا و تلقین: ضد تربیت؟
۱۱۵	۲-۱۷- نقد و بررسی
۱۱۵	۱-۲-۱۷- مختصات تلقین در نظام تربیت عقلانی
۱۱۷	۲-۲-۱۷- تلقین در فضای صیانت نسبی

- ۱۱۹ ۳-۲-۱۷) تلقین: شیوه‌ی امکان‌پذیر تربیتی
- ۱۲۰ ۴-۲-۱۷) «شکست شخصیت مرتبی» و یک «شکست تربیتی»
- ۱۲۲ (۱۸) آموزش مستقیم
- ۱۲۶ (۱۹) تکریم نفس
- ۱۲۹ (۲۰) واکسیناسیون
- ۱۳۱ (۲۰) بهره‌گیری از مهارت‌های زندگی در فضا سازی
- ۱۳۲ (۲۱) توسل و التجا به اهل بیت علیهم‌السلام
- ۱۳۵ فصل سوم: روش فعال در تربیت عقلانی
- ۱۳۵ مقدمه
- ۱۳۵ (۱) ماهیت روش فعال
- ۱۳۸ (۲) عمق و دوام آموختن: دو فایده‌ی عمده‌ی روش فعال
- ۱۳۹ (۳) شرایط اجرای روش فعال در حوزه‌ی ارزش‌ها
- ۱۳۹ (۳-۱) «تقوا» و «توان استدلال عقلی بر لزوم تعبد»
- ۱۴۱ (۳-۲) تقید به همگرایی
- ۱۴۳ (۳-۳) لزوم پیش‌گیری از نقض غرض
- ۱۴۵ (۳-۴) لزوم اصالت قائل نشدن برای «خود» مرتبی
- ۱۴۷ (۳-۵) لزوم ارزیابی مرتبی توسط مرتبی ارزش‌مدار
- ۱۴۸ (۳-۶) طریقت روش فعال و نه موضوعیت آن
- ۱۴۹ (۴) نقدگرایش افراطی نسبت به روش فعال
- ۱۴۹ (۴-۱) طرح مبنا
- ۱۵۱ (۴-۲) نقد و بررسی
- ۱۵۲ (۴-۲-۱) عدم انحصار روش یادگیری در روش اکتشافی
- ۱۵۲ (۴-۲-۲) بینش همگرا در عین به کارگیری روش فعال
- ۱۵۳ (۴-۲-۳) ارزش نبودن مطلق «تفکر»
- ۱۵۵ (۴-۲-۴) مغالطه‌ی انحصار
- ۱۵۶ (۵) نمونه‌ی استفاده از روش فعال در درس اخلاق مرحوم علامه کرباسچیان رحمته‌الله
- ۱۵۶ (۵-۱) تحلیل کلاس اخلاق علامه از منظر تربیت عقلانی

۱۶۳	۵-۲) تفسیر نادرست از روش مرحوم استاد علامه در کلاس اخلاق
۱۶۴	الف) ندانستن نتیجه، بستری برای اظهار نظر آزادانه
۱۶۵	ب) عدم اظهار نظر و نتیجه گیری از سوی استاد
۱۶۶	ج) تأکید به تفکر صرف
۱۶۶	د) تحلیل تفسیر نادرست

بخش دوم: مقاطع هفت‌ساله‌ی تربیت عقلانی

۱۷۱	مقدمه
۱۷۱	الف) بایسته‌های مراجعه به کتاب و سنت در امر تربیت
۱۷۳	ب) چالش‌های استنادی عوامانه از آیات و روایات
۱۷۸	ج) ساختار بهره‌گیری از روایات اهل بیت <small>علیهم‌السلام</small> در مبانی و روش‌های تربیتی
۱۸۲	د) ترسیم فضای کلی مقاطع سه‌گانه‌ی تربیت عقلانی
۱۸۴	ه) متن و ترجمه‌ی روایات سه مقطع هفت‌ساله
۱۸۷	فصل اول: هفت سال نخست
۱۸۷	۱) معنای «سید بودن» متربی در ۷ سال نخست
۱۹۱	۲) راه کارهایی برای حفظ رضایت کودک در چارچوب ارزش‌ها
۱۹۱	استدلال
۱۹۲	صیانت
۱۹۳	تلقین و فضاسازی
۱۹۶	فواید محیط صیانت‌شده و فضاسازی‌شده
۱۹۷	۳) لزوم تعریف خط قرمزهای ارزشی در فضای تربیتی
۲۰۰	۴) معنای «یُرَبَّى الصَّبِيُّ» و «دَع ابْنَكَ يَلْقَبُ»
۲۰۱	۵) توصیه‌های عبادی- صیانتی در هفت سال نخست
۲۰۱	۵-۱) توصیه‌های عبادی
۲۰۶	۵-۲) توصیه‌های صیانتی

۲۱۵ فصل دوم: هفت سال دوم
۲۱۵ (۱) تحلیل تربیتی «عبد و خادم» بودن متربی و تشریح فرایند «القاء و تلقین»
۲۱۸ (۲) تحلیل تربیتی «ادب آموزی» در هفت سال دوم
۲۱۸ مقدمه
۲۲۰ (۲-۱) معنا و قلمرو ادب
۲۲۱ (۱-۱) مظاهر و موقعیت‌ها
۲۲۲ (۱-۲) تأثیر و تأثر دریافت‌های بنیادین و مظاهر ادب
۲۲۲ الف) آداب: ناشی از تصدیق حق و شأن
۲۲۳ ب) رابطه‌ی فهم درونی و تجلیات مختلف ادب
۲۲۴ ج) زمینه‌سازی رعایت برخی آداب برای آداب دیگر
۲۲۵ (۲-۲) رابطه‌ی ادب با عناصر بنیادین شناخت
۲۲۵ (۱-۲-۲) ادب بر مبنای معرفت عقلانی
۲۲۵ الف) عقل: ریشه‌ی آداب
۲۲۷ ب) ادب اکتسابی ثمره‌ی عقل و حسی
۲۳۲ (۲-۲-۲) ادب بر مبنای معرفت و حیا
۲۳۵ (۲-۳) دشواری تقید به آداب و لزوم تدبیر برای ایجاد و پای‌بندی به آن‌ها
۲۳۹ (۲-۴) ادب و حُسن خُلق
۲۳۹ (۱-۴-۲) ادب: زیربنای حُسن خُلق
۲۴۱ (۲-۴-۲) مصادیق حُسن خُلق
۲۴۲ (۳-۴-۲) حُسن خُلق ذاتی، حُسن خُلق قصدی
۲۴۵ (۲-۵) ادب و حیا
۲۴۵ (۱-۵-۲) رابطه‌ی ادب و حیا در بازدارندگی از معصیت
۲۴۹ (۲-۵-۲) رابطه‌ی بی‌ادبی با بی‌حیایی
۲۵۱ (۳-۵-۲) رابطه‌ی حیا با برخی از مظاهر ادب
۲۵۱ الف) ارتباط مظاهر ادب با حیا در فرمایش امام صادق <small>علیه السلام</small>
۲۵۵ ب) پایه‌ها و نتایج حیا در فرمایش نبوی
۲۵۶ ب-۱) ریشه‌یابی حیا
۲۵۸ ب-۲) برخی آثار ارزنده‌ی حیا

۲۶۲ ۲-۶ آموزش آداب زندگی در هفت سال دوم
۲۶۵ ۲) تعلیم کتاب
۲۶۷ فصل سوم: هفت سال سوم
۲۶۷ ۱) «ملازمت و ضمیمه سازی»
۲۷۱ ۲) استخدام و وزارت
۲۷۱ ۱-۲) اشغال طلبی مترقی در هفت سال سوم
۲۷۱ ۲-۲) دوست یا دشمن!
۲۷۴ ۲-۳) مشورت با مترقی
۲۷۹ ۲-۴) مسئولیت های فردی، خانوادگی و اجتماعی
۲۸۰ ۲-۵) فراگیری حدال و حیرام
۲۸۱ ۲-۶) واکسیناسیون
۲۸۶ ۲-۷) دشواری تغییر و تحول در تربیتی پس از پایان مقاطع
۲۸۹ حُسن ختام
۲۹۱ چکیده
۲۹۳ مقدمه
۲۹۴ ۱) رویکرد «پیشگیری» در طراحى «مبانی تربیت عقلانی»
۲۹۴ الف) رویکرد پیشگیری در «نقد تعریف مشهور تربیت»
۲۹۵ ب) نقد پیشگیرانه نسبت به «تلفی نادرست از عقلانیت»
۲۹۷ ج) رویکرد پیشگیرانه در تبیین نسبت «عقلانیت و تعبد»
۲۹۸ د) رویکرد پیشگیرانه در تبیین نسبت «عقلانیت و حریت»
۲۹۸ ه) رویکرد پیشگیرانه در تعریف تربیت
۲۹۸ و) پیشگیری ها در تبیین «غایات تربیت»
۳۰۰ ز) رویکرد پیشگیرانه در بررسی مهارت های زندگی
۳۰۲ ح) رویکرد پیشگیرانه در بررسی بهداشت روانی
۳۰۲ ۲) پیشگیری و راهبرد «صیانت»
۳۰۲ الف) پیشگیری و تقویت تقوا

۳۰۳ (ب) پیشگیری: ظرافت‌ها و رویکردها
۳۰۵ (ج) رخته در پیشگیری و پیش آمدن موقعیت درمان
۳۰۶ (د) پیشگیری: مهم‌ترین شاخصه‌ی محیط گلخانه ای
۳۰۷ (۳) پیشگیری و راهبرد فضا سازی
۳۰۷ الف) پیشگیری و ارکان فضا سازی
۳۰۸ ب) پیشگیری و شیوه‌های فضا سازی
۳۱۱ ج) پیشگیری و مقاطع هفت ساله
۳۱۵ فهرست منابع
۳۱۵ ● کتب
۳۱۸ ● جزوات و سایت‌ها
۳۱۹ دیگر آثار مؤلف

پیش‌نهاده

«تربیت» از مقولاتی است که هر کس در زندگی خود با آن سروکار دارد و هیچ‌کس در عمل نمی‌تواند با آن بی‌ارتباط باشد. چه انسان‌هایی که اصطلاحاً «مربی» نامیده می‌شوند یا آن‌ها که «متربی» هستند و یا کسانی که هیچ‌کدام از این عناوین بر آن‌ها صادق نیست، همگی به نحوی با «تربیت» و کار تربیتی درگیر می‌باشند. حداقل این است که هر کس - چه آگاهانه و چه ناآگاهانه - در امر تربیت خویش دخالت دارد، اطرافیان‌ش هم خواه ناخواه در او اثر تربیتی می‌گذارند و خود او نیز در نزدیکی‌اش تأثیر متقابل تربیتی دارد.

با وجود این طیف گسترده‌ی نیاز به تربیت، ابهامات و اختلافات زیادی در مبانی، اهداف و روش‌های تربیتی وجود دارد که اتخاذ یک موضع روشن و مستدل را برای اهل تحقیق دشوار می‌نماید. دامنه‌ی این اختلاف نظرات و دیدگاه‌ها شامل «مفهوم تربیت» هم می‌گردد و کسانی که بایکدیگر در یک کار تربیتی اشتراک دارند، گاهی تلقی‌های مختلف و بعضاً متضادی از آن دارند. این در حالی است که نوعاً افراد - حتی مربیان - به این اختلاف در «مفهوم» توجه ندارند و تصور می‌کنند که اختلافات صرفاً به روش‌های تربیتی مربوط می‌شود. اما حقیقت این است که اختلاف در روش‌های عملی تربیت بیشتر برخاسته از دیدگاه‌های مختلف در «تعریف» آن می‌باشد. اختلاف در تعریف هم از دیدگاه‌های مختلفی که در مباحث تربیت وجود دارد، نشأت می‌گیرد.

به این ترتیب یک طرح جامع تربیتی، از بحث درباره‌ی مبادی تربیت آغاز می‌شود که محور آن «انسان‌شناسی» است. «انسان» موضوع و محور تربیت است و هر تئوری تربیتی باید پیش از هر چیز، ترسیم روشن و دقیقی از شیوه‌ی شناخت او ارائه دهد. در گام بعد، اهداف تربیت انسان مطرح می‌شود که از آن به عنوان «اهداف» تربیت یاد می‌کنیم. به هر اندازه این اهداف در انسان تحقق یابند، می‌توان او را به همان میزان «تربیت شده» دانست. تعریف «تربیت» هم بر اساس غایات آن شکل می‌گیرد.

گام سوم در تربیت، بحث روش‌های آن است. روش‌ها، راهبردها و راه کارهایی هستند که مرتبی را در رسیدن به غایات تربیت یاری می‌رسانند.

مجموعه‌ی سه جلدی «تربیت عقلانی» شامل خلاصه و عصاره‌ی مباحث تربیتی در هر سه حوزه است.

جلد اول به بحث درباره‌ی برخی مبادی، تعریف تربیت بر اساس اهداف و پیامدهای این مبادی و اهداف اختصاص یافته است.^۱

در جلد دوم به بیان اولین راهبرد اصلی تربیت عقلانی یعنی «صیانت» و پی‌آمدهای آن پرداخته‌ایم.

در جلد سوم ابتدا دومین راهبرد اصلی تربیت (فضاسازی) مطرح شده و سپس روش‌های تربیتی خاص در هر یک از مقاطع کودکی، نوجوانی و جوانی با الهام از رهنمودهای پیشوایان الهی مورد توجه قرار گرفته است. به این ترتیب برخی از مباحث «انسان‌شناسی» تنها به صورت گذرا فقط در مجلد اول مطرح شده و تفصیل آن

۱ - بحث‌های جلد اول را می‌توان به عنوان مباحث زیربنایی تربیت تلقی کرد. خوانندگان عمیق و دقیق را به مطالعه‌ی این بحث‌های بنیادین دعوت می‌کنیم. معتقدیم آگاهی از این زیرساخت‌ها می‌تواند سایه گسترتری آنها بر راهبردها و روش‌های تربیتی را نمایان تر کنند. به جهت اهمیت این بحث، حجم قابل توجهی از مجموعه‌ی مباحث به مبانی اختصاص داده شده و البته ممکن است این حجم قابل توجه، برای برخی خوانندگان مطلوب نباشد. این دسته از مخاطبان گرمی را به مطالعه‌ی کتاب «تربیت علوی» دعوت می‌کنیم. در این کتاب گزیده‌ای از مباحث سه جلدی «تربیت عقلانی» به طور فشرده ذکر گردیده و در عناوین مختلف آن، شواهدی از سیره‌ی تربیتی مرحوم استاد علامه و مرحوم استاد روزبه، ارائه شده است.

را به مجال دیگری واگذار نموده‌ایم.^۱

لازم به تذکر است که همه‌ی این مباحث با شرح و بسط کامل، چند سالی است که در جمع عده‌ای از مربیان تربیتی برخی مدارس اسلامی مطرح گردیده و موشکافی‌های لازم در آن انجام شده است. اکنون خلاصه‌شده‌ی آن‌ها به همت خالصانه‌ی جناب آقای سعید مقدس و با قلم شیوا و بلیغ ایشان، در طی سه سال و در سه مجلد آماده‌ی انتشار گردیده است. توجه شود که ما در این مجموعه در پی تدوین یک کتاب دانشگاهی - به مفهوم متداول آن - نبوده‌ایم بلکه در این مباحث کوشیده‌ایم نظام تربیت بر اساس عقل و وحی را تبیین کنیم. به این ترتیب هدف‌گیری این کتاب به سوی نقطه‌ای فراتر از بحث‌های رایج در حوزه‌ی علوم تربیتی و روان‌شناسی است. البته از سبک و سیاق موجود در این گونه پژوهش‌ها ناآگاه نبوده‌ایم، اما همت بر آن بوده که چشم‌اندازی جدید به بحث تربیت داشته باشیم و ساختاری نواز این بحث را بر اساس تعالیم الهی ارائه دهیم.

ناگفته نماند که برای روشن‌تر شدن عمق بحث و دقت بیشتر در ظرایف آن، در مواردی به مقایسه‌ی آرای صحیح با نظرات نادرست پرداخته‌ایم. به همین جهت ناچار شده‌ایم دیدگاه‌های برخی از صاحب‌نظران در مسائل تربیتی را از زبان خودشان نقل و سپس نقد نماییم. این روش، سنت حسنه‌ای است که از عالمان و پیش‌کسوتان علم و فرهنگ دینی خود به ارث برده‌ایم و لازمه‌ی آن بی‌احترامی و ناسپاسی در حق برخی صاحب‌نظران نیست. از خوانندگان محترم نیز انتظار می‌رود که در این موارد با سعه‌ی صدر کامل، محتوای کلام را صرف نظر از گوینده‌ی آن، ملاک ارزیابی و رضایت قرار دهند و حسن شهرت و سابقه‌ی برخی افراد را نشانه‌ی صحت کلامشان به شمار نیاورند.

سررشته‌ی این مباحث برگرفته از آموزه‌های بنیان‌گذاران مؤسسه‌ی قویم علوی به‌ویژه اساتید ارجمند این حقیر، مرحوم علامه علی‌اصغر کرباسچیان و استاد رضا

۱. این بحث بسیار ریشه‌ای و اساسی است و تأثیر عمیقی بر مباحث تربیتی دارد که امید داریم در آینده تدوین و

روزبه رحمهمالله است.

از خداوند متعال خواستارم که ما را در پیمودن طریق الهی این دو بزرگوار توفیق بخشد، همانند آنان زنده‌مان بدارد و از پرتوهای اخلاص و تقوایشان به قلب‌هامان بتاباند.

کانون پژوهش قرآن و حدیث

دبیرستان علوی

سید محمد بنی‌هاشمی

آبان ۱۳۸۸

www.ketab.ir